

O GEORGE
RWELL

O mie nouă sute
optzeci și patru

Traducere din limba engleză
de Dana Crăciun

POLIROM
2019

— Datoria noastră față de Partid, spuse imediat Julia.

— De unde știi?

— Am fost și eu la școală, dragule. Prelegeri lunare despre sex pentru cei peste șaisprezece ani. Și la Mișcarea Tineretului. Ți-o vîră în creier ani la rînd. Aș zice că în majoritatea cazurilor funcționează. Dar, evident, n-ai de unde să știi sigur: oamenii sînt teribil de ipocriți.

Începu să dezvolte tema. Pentru Julia totul revenea la propria ei sexualitate. De îndată ce se ajungea la acest subiect, era cumva capabilă de o mare perspicacitate. Spre deosebire de Winston, pricepuse înțelesul ascuns al puritanismului sexual al Partidului. Nu era vorba doar de faptul că instinctul sexual crea o lume proprie, care rămînea în afara controlului Partidului și, prin urmare, trebuia distrusă - în măsura în care era posibil. Aspectul mai important era acela că privațiunile sexuale duceau la isterie, care era bine-venită, deoarece putea fi transformată în inflăcărare războinică și abnegație față de conducător. Sau, conform spuselor ei:

— Cînd faci dragoste, consumi energie, iar apoi te simți fericit și nu-ți mai pasă de nimic. Ei nu suportă ca tu să te simți așa. Vor să debordezi permanent de energie. Tot mărșăluitul ăsta înapoi și încolo, toate uralele și fluturatul de steaguri nu sînt decît veninul provocat de lipsa de sex. Dacă în sinea ta ești fericit, de ce te-ai mai entuziasma pentru Fratele cel Mare, pentru planurile trienale, pentru cele Două Minute de Ură și toate tîmpeniile lor?

Era foarte adevărat, se gîndi Winston. Exista o legătură directă, intimă, între castitate și conformism politic. Cum altfel ar putea fi controlate frica, ura și credulitatea dementă pe care Partidul avea nevoie să le mențină în membrii săi, dacă nu prin încătușarea unui instinct puternic și, ulterior, prin

utilizarea lui ca forță motrice? Impulsul sexual reprezenta un pericol pentru Partid, așa că Partidul îl transformase într-o armă de care se putea folosi. Făcuse aceeași șmecherie și cu instinctul părintesc. Familia nu putea fi abolită, iar oamenii erau chiar încurajați să-și iubească odraslele aproape ca pe vremuri. Pe de altă parte însă, copiii erau îndemnați sistematic să se întoarcă împotriva părinților lor și învățau să-i spioneze și să raporteze orice abatere de care s-ar face vinovați. Astfel familia devenise o extensie a Poliției Gîndirii. Reprezenta o modalitate prin care toți oamenii puteau fi înconjurați zi și noapte de informatori care îi cunoșteau îndeaproape.

Lui Winston îi reveni brusc în minte Katharine. Fără îndoială, Katharine l-ar fi denunțat Poliției Gîndirii dacă n-ar fi fost prea proastă ca să-și dea seama de nonconformismul opiniilor lui. Dar ce i-o readusese acum în minte era căldura înabușitoare a după-amiezii, care îi acoperise fruntea cu broboane de sudoare. Începu să-i povestească Juliei ceva ce se întîmplase – sau mai degrabă nu reușise să se întîmple – într-o altă după-amiază caniculară de vară, cu unsprezece ani în urmă.

S-a întîmplat la vreo trei-patru luni după ce se căsătoriseră. Se rătăciseră în timpul unei drumeții în grup pe undeva prin Kent. Rămăseseră în urma celorlalți doar vreo două minute, dar luaseră o cotitură greșită și acum se blocaseră pe marginea unei cariere de calcar. Prăpastia care li se deschidea în față avea vreo zece sau douăzeci de metri și pe fund se vedeau bolovani. Nu aveau pe cine să întrebe încotro s-o ia. De îndată ce și-au dat seama că se rătăciseră, Katharine a devenit agitată. Faptul că se separase fie și numai un minut de gloata gălăgioasă de drumeți îi dădea senzația că făcea ceva rău. Voia să se întoarcă de îndată pe drumul pe care veniseră și să înceapă să caute în cealaltă direcție. În acel moment însă Winston a remarcat

niște smocuri de răchitan care creșteau în crăpăturile stîncii de sub ei. Un smoc avea două culori, purpuriu-închis și cărămiziu, iar plantele păreau să iasă din aceeași rădăcină. Nu mai văzuse niciodată așa ceva și a strigat-o pe Katharine să vină și ea să le vadă.

— Uite, Katharine! Uită-te la florile alea. Mănunchiul acela de jos, aproape de fundul prăpastiei. Vezi că-s două culori diferite?

Ea se întorsese deja, dînd să plece, revenise totuși lîngă el, ceva cam agitată. Se aplecase chiar peste marginea stîncii ca să se uite în direcția unde arăta el. Winston stătea ceva mai în spatele ei și îi cuprinsese mijlocul cu mîna, ca s-o susțină. În clipa aceea și-a dat seama brusc cît de complet de singuri erau. Nu exista prin preajmă nici o ființă umană, nu foșnea nici o frunză, nu zburătăcea nici o pasăre. Pericolul ca într-un asemenea loc să fie ascuns vreun microfon era foarte mic și chiar dacă ar fi existat unul, n-ar fi prins decît niște zgomote. Era ora cea mai fierbinte și mai adormită a după-amiezii. Soarele îi copleșea cu razele lui fierbinți și transpirația îi gîdila fața lui Winston. Și, deodată, i-a trecut prin minte gîndul...

— De ce nu i-ai tras un brînci sănătos? întrebă Julia. Eu așa aș fi făcut.

— Da, draga mea, așa ai fi făcut. Și eu aș fi făcut-o dacă aș fi fost omul care sînt acum. Sau probabil c-aș fi făcut-o - nu sînt sigur.

— Îți pare rău că n-ai făcut-o?

— Da. Acum îmi pare rău că n-am făcut-o.

Stăteau așezați unul lîngă altul pe podeaua prăfuită. Winston o trase mai aproape de el. Julia își lăsase capul pe umărul lui, iar mirosul plăcut al părului fetei reușea să acopere duhoarea găinațului de porumbel. Era foarte tinăra, se gîndi el, și încă mai aștepta ceva de la viață, nu înțelegea că a împinge o persoană incomodă într-o prăpastie nu rezolva nimic.

— De fapt n-ar fi avut nici o importanță, spuse el.

— Atunci de ce îți pare rău că n-ai făcut-o?

— Doar pentru că prefer un lucru făcut în locul unuia nefăcut. În jocul ăsta în care sîntem băgați noi nu putem cîștiga. Unele eșecuri sînt mai bune decît altele, atîta tot.

Simți cum umerii felei se ridică dezaprobator. Întotdeauna îl contrazicea cînd spunea astfel de lucruri. Refuza să accepte ca pe o lege a naturii faptul că individul era întotdeauna învins. Cumva, Julia își dădea seama că ea însăși era sortită pieirii, că, mai devreme sau mai tîrziu, Poliția Gîndirii o va prinde și o va omori, dar cu o altă parte a minții era convinsă că e totuși cumva posibil să construiești o lume secretă, în care să trăiești după bunul-plac. Nu aveai nevoie decît de noroc, viclenie și îndrăzneală. Nu înțelegea că fericirea nu exista, că singura victorie posibilă se găsea undeva în viitorul îndepărtat, mult după propria-ți moarte, și nici că, din clipa în care declarai război Partidului, trebuia să te gîndești la propria persoană ca la un mort.

— Noi sîntem cei morți, spuse el.

— N-am murit încă, răspunse prozatic Julia.

— Nu fizic. Șase luni, un an – poate chiar cinci ani. Mie mi-e frică de moarte. Tu ești tînară, așa că, probabil, ți-e și mai frică de moarte decît mie. Evident, vom încerca s-o amînam cît putem de mult. Dar în realitate nu contează. Atîta timp cînd ființele umane rămîn umane, moartea și viața sînt același lucru.

— Of, ce timpenie! Cu cine ai prefera să ți-o pui, cu mine sau cu un schelet? Nu-ți place să fii viu? Nu-ți place să simți: ăsta sînt eu, asta-i mîna mea, ăsta-i piciorul meu, sînt reală, sînt în carne și oase, sînt viu! Nu-ți place *asta*?

Se răsuci și își strivi pieptul de el. Winston îi simți prin salopetă sinii plini, dar tari. Trupul ei

părea să-și reverse o parte din tinerețe și energie într-al lui.

— Da, îmi place asta, spuse el.

— Atunci nu mai vorbi despre moarte. Și acum ascultă, iubitele, trebuie să stabilim următoarea întâlnire. Ne putem întoarce la locul din pădure. L-am evitat destul timp. Dar de data asta trebuie să folosești altă rută. Am planificat totul. Iei trenul... dar uite, o să-ți desenez.

Și, în stilul ei practic, adună un pătrat mic de praf, după care începu să deseneze pe jos o hartă cu o crenguță luată dintr-un cuib de porumbei.

IV

Winston se uită de jur împrejurul cămăruței sărăcăcioase de deasupra prăvăliei domnului Charrington. Patul uriaș de lângă fereastră era făcut, având pe el niște pături ponosite și o pernă mare, neînfățată. Ceasul demodat, cu cadranul lui cu douăsprezece ore, ticăia pe polița de deasupra șemineului. Pe masa pliantă din colț, prespapierul de sticlă pe care Winston îl cumpăraseră la vizita precedentă lucea slab în semiintuneric.

În interiorul grătarului protector din fața șemineului se găsea o sobă cu petrol din tablă, veche și jerpelită, o crăticioară și două câni, toate oferite de domnul Charrington. Winston aprinse focul în sobă și puse apa la fiert. Adusese un plic plin de cafea Victoria și niște tablete de zaharină. Acele ceasului arătau șapte și douăzeci - de fapt era nouăsprezece și douăzeci. Ea trebuia să vină la nouăsprezece și treizeci.

Nebunie, nebunie, îi spunea întruna inima - nebunie conștientă, gratuită, sinucigașă! Dintre toate fărădelegile pe care le putea comite un membru de Partid, aceasta era cel mai greu de ascuns. Ideea îi venise prima dată sub forma unei

viziuni cu prespapierul de sticlă reflectat pe suprafața mesei pliante. După cum prevăzuse, domnul Charrington îi închiriasse camera fără nici o obiecție. Era clar că se bucura de cei câțiva dolari pe care avea să-i capete. Nu se arătase șocat și nici nu-l sîcîise cu vreun soi de atitudine complice cînd i se dăduse de înțeles că Winston voia încăperea pentru o legătură amoroasă. În loc de toate acestea, privise în gol și rostise generalități cu un aer atît de discret, încît dădea impresia că devenise parțial invizibil. Intimitatea, spusese el, e ceva foarte valoros. Orice om își dorește un loc unde să fie din cînd în cînd singur. Iar cînd are un astfel de loc, în caz că mai știe cineva de el, acea persoană se cuvine să dea dovadă de o politete firească și să păstreze secretul. Adăugase chiar – și în timpul asta aproape păru să se evapore – că există două intrări în casă: una era prin curtea din spate, care dădea într-o alee.

Cineva cînta sub fereastră. Winston se uită pe furis afară, simțindu-se în siguranță, apărat de perdeaua de muselină. Soarele de iunie era încă sus pe cer, iar în curtea scaldată de lumina lui, o femeie monstruoasă, masivă ca o coloană normandă, cu antebrate vînjoase și înroșite și un șort din pînză de sac la brîu, se deplasa greoi de la o covată la o frînghie de rufe și înapoi, prinzînd la uscat în cîrlige o mulțime de pătrățele albe, în care Winston recunoscuse niște scutece de copil. Cînd n-avea gura plină de cîrlige de rufe, femeia cînta cu o voce puternică de contralto:

*N-o fo' decît o-nchipuire deșartă,
Ca o zi d-april s-o risipit,
Dară privirea și visele ce le deșteaptă
Sufletu' tăt mi l-o răpit!*

Melodia asta bîntuia prin Londra de cîteva săptămîni. Era unul din nenumăratele cîntece similare